

38
19/к.с. 15/2002
03.10.2002

ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. "Калоян 1-а", София – 1000, тел. 986 28 61; факс: 987 65 14

Изх. № 345
Дата 02.10.02

Възв. в.д. № 15/2002
За съставяне на
03.10.2002.

ДО
Конституционния съд
на Р. България

СТАНОВИЩЕ

По искането на Върховния касационен съд, Общо събрание на гражданската колегия, за обявяване на противоконституционността на Закона за изменение и допълнение на Закона за международния търговски арбитраж (ДВ бр. 46 от май, 2002 г.)

по конституционно дело № 15/2002 година

Господа конституционни съдии,

С параграф 1 ЗИДЗМТА е изменен чл. 47 ЗМТА като е променена подсъдността на иска за отмяна на арбитражно решение – отмяната му може да бъде поискана от Върховния касационен съд и вече не от Софийския градски съд, както беше предвидено досега.

Висшият адвокатски съвет намира че тази разпоредба е в противоречие с конституцията в какъвто смисъл е изразено в разбирането на Върховния касационен съд. Съгласно чл. 119 ал. 1 по Конституцията на Р. България правораздаването се осъществява от Върховния касационен съд, Върховният административен съд, апелативните съдилища, окръжните и районните съдилища. С тази разпоредба е установено разглеждането на наказателните и гражданските дела да се извършва в три инстанции – първоинстанционен съд (районен или окръжен съд) въззивен съд(

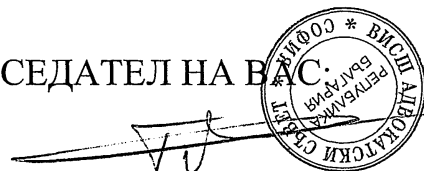
окръжен или апелативен съд) и Върховния касационен съд. Разпоредбата на чл. 124 от Конституцията определя съвсем точно функциите на Върховния касационен съд – той осъществява върховния съдебен надзор за точното и еднакво прилагане на законите от всички съдилища. Следователно Върховният касационен съд не е овластен да правораздава по същество на съдебните спорове. Това правораздаване се осъществява по долните инстанции, а именно апелативните, окръжните и районните съдилища. Върховният касационен съд само упражнява контрол за правилното тълкуване и прилагане на материалния и процесуалния закон. От това следва, че Върховният касационен съд не може да бъде сезиран за разглеждане на съдебен спор и то по същество. Именно за това, в процесуалните закони не е предвидена възможността Върховният касационен съд да действа като първа и във всъщност единствена инстанция било по наказателни било по граждански дела. Такава възможност не се предвижда защото наистина с разпоредбата на чл. 119, ал. 1 от Конституцията е установено триинстанционно и по изключение двуинстанционно разглеждане на делата от съдилищата.

В реда на тези мисли следва да се заключи, че със параграф 1 ЗИДЗМТА е нарушена цитираната разпоредба по чл. 119, ал. 1. От друга страна, както се посочи по-горе Върховният касационен съд е оправомощен и задължен да осъществява върховен съдебен надзор относно прилагането на законите от съдилищата на страната. Арбитражът не е съд. Арбитражът е способ за разрешаване на спор между определени страни от трето лице овластено по тяхната воля, изразена в съответен договор който изключва намесата на държавния съд (така Сталев, Българско гражданско процесуално право, 2002 г., пар.130, т.І, с. 630). Искът по чл. 47 ЗМТА има за цел да отмени арбитражно решение с което са допуснати определени нарушения на закона от определения от спорещите страни арбитраж. Това означава че измененият чл. 47 ЗМТА овластява Върховния касационен съд да проверява законосъобразността на действията на арбитраж, който, както се каза, не е съд. С други думи се разширява кръга на правомощията на Върховния касационен съд извън границите на чл. 124 от Конституцията. Такъв не е случаят при касационното обжалване във връзка с иска по чл. 47 ЗМТА разгледан по досегашния ред като първа инстанция от Софийски градски съд и като въззивна инстанция от Софийски апелативен съд: при това обжалване Върховният касационен съд контролира прилагането и тълкуването на законите от страна на по-долната инстанция. С други

думи при досегашния ред Върховният касационен съд е оставал в границите на своята конституционна компетентност.

Ето защо, Висшият адвокатски съвет смята, че с параграф 1 е допуснато нарушение на посочените в искането на Върховния касационен съд конституционни разпоредби. А от противоконституционността на този параграф следва противоконституционността на останалите параграфи на ЗИДЗМГА. В особеност трябва да се подчертае, че с разпоредбата на пар. 3 ал. 1 предвиждащ отмяна на обезпечителните мерки наложени от Софийски градски съд по висящи производства по отмяна на арбитражни решения. С тази разпоредба се накърнява по много чувствителен начин конституционното право на защита.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВАС:

/ТРАЯН МАРКОВСКИ/